

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

II. De Accusatore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

commodum sequatur iudici ex officij depositione, tunc deponat, & ab innocentis eade absteineat.

8. *Potest ne reus aut non auditus, aut ex privata sententia condemnari?* Minimè planè siue ab inferiore, siue à superiore iudice, qui iuxta allegata debet iudicium ferre. At si Respublica eiusmodi potestatem det, posset Princeps ex privata scientia condemnare. At non auditum & non citatum nec Princeps condemnare potest ordinariè.

9. *Iuxta quasnam leges iudex debet iudicare?* Iuxta eas, quæ ius naturale contineant: & eas, quæ positivum ius respiciunt nec legi naturali, aut Diuinæ repugnant.

10. *Quotnam vijs contra delicta procedi potest?* Tribus, Accusatione, Denunciatione, Inquisitione. Praxis tamen tribunalium duos tantum modos vsurpat ex officio, & ad instantiam partis. Porro inquisitio triplex, omnino generalis, omnino specialis, & mixta. Ad generalem prævia infamia necessaria non est, in ea interrogati occultos criminosos manifestare non debent. Si delictum manifestum sit, iudex inquirere potest generaliter, quis author fuerit: nec reus socios, nec interrogati veritatem fatei tenentur. Specialem præcedere debet infamia, & eiusmodi consuetudo rationabilis censenda est, modi autem inquisitionis faciendæ plures sunt. Indicia dicuntur ea quibus author delicti cognoscitur. Semiplena sufficiunt ad torturam.

11. *Si nihil reus confessus sit potest ne sapius torqueri?* Non nisi gravissima essent indicia. Post tertiam autem vicem amplius torqueri non potest.

12. *Quid si iudex ordinem iudicij non seruet?* Ad restitutionem tenetur, nisi alia via iuridicè damnari potuisset.

CAPUT II.

De Accusatore.

13. *Q*uid est Accusatio? Delatio rei de crimine in libello accusatorio, ad publicam vindictam facta. Eius solemnitas tribus continetur. 1. Ut fiat in scriptis, sufficit tamen verbalis ex consuetudine. 2. Ut in libello exprimanur nomen accusatoris & accusari. Species delicti, locus & tempus. 3. Inscriptio delicti. Porro fraternalis admonitio plerumque necessariò præmittenda non est.

14. *Ad Accusationis iustitiam quotnam cauenda?* Tria, calumnia, tergiuersatio, & prauaricatio.

15. *An pœnâ talionis Accusator puniendus?* Huiusmodi pœna iam desuetudine est abrogata. Certè Accusator errore conceptus talionis pœnâ puniendus non esset.

16. *Affectus iniuriæ dicitur ne omittere accusationem?* Licita quidem est, sed laudabiliter ille eam potest omittere; ne locus vllus vindictæ affectui dari videatur.

17. *Teneor in causa civili accusare ex præcepto?* Non tenentur; aliquando autem obligari potes siue ob publicam, siue ob priuatam proximi vtilitatem, cuius alia via ius defendi non potest.

18. *Num teneor crimen iam factum accusare?* Minimè; si autem faciendum sit, tunc obligatio accusandi quando in damnum tertij; aliàs non obligaris. *Vergit*

19. *An contra iustitiam delinquat qui non accusat, cum teneor?* Priuatus non, officiales autem de iustitia tenentur. Qui verò officiales efficiunt, vt non accusent, tenentur ad damnum Reipublicæ illatum, aut tertij personæ ex illo crimine: non autem ad pœnam, quam soluissent delinquentes, si accusati fuissent.

20. *Est ne quando, nec posito præcepto denunciare teneor?* Hos casus exhibeo. Vel quando crimen huiusmodi est, vt illud denunciare non teneamur, nisi correctione fraterna præmissa: tunc enim addito etiam Superioris præcepto sub excommunicatione, prius frater corripendus est, qui si emendatus non fuerit, denunciabitur. Vel quando quis habet rem furto sublatam, vel ex fure cognoscens vnde illa sit, non tenetur vi edicti eam manifestare; neque enim cum tanto incommodo, & periculo obligatus est. Vel quando priuatim quis crimen nouit, & scit reum probè nosse, nulli alteri esse notum, non tenetur denunciare, nisi in perniciem Reipublicæ redundet. Vel quando Superior iubet delictum manifestari, vel ad emendationem delinquentis, seu satisfactionem partis, seu ne malum proximo inferatur, & peccator iam emendatus sit, & reliqua cessent, denunciandi nulla erit obligatio; similiter si absque causa, proximi sequeretur infamia. Vel quando Superior ad delictum aliquod occultum paucis notum puniendum procedit, nemo tenetur denunciare; si pauci illi neque probare possint, neque infamia specialis de authore, neque sufficientia indicia, aut semiplena probatio habeatur. Vel quando quis nouit crimen sub decreto naturali, videlicet vt consultor aduocatus, &c. non potest

710 *Moralis Theologia Tract. VI. Status,*
manifestare, etiam si delicti infamia præcedat, & semiplena
probatio. Vel quando quis rem alienam in debiti sui com-
pensationem accepit, edicto ad manifestandum obligari non
poterit. Denique nemo cum graui incommodo vitæ, honoris,
reumque suarum manifestari tenetur. In iisque iurare po-
test, se nescire, cum mentali restrictione.

21. *Edictum indicatur ad veritatem criminum indagandam:
quandiu durat?* Duratio huiusmodi edictorum ex verbis at-
tendenda. Quod si delicta iure naturæ denuncianda sint, tan-
diu durat obligatio, quandiu necessitas est boni communis
vel particularis, ratione cuius illa obligatio vim habet.

22. *Quenam persone ab accusatione sunt repellende?* Aliquis
repellitur in proprii peccati pœnam, v. gr. excommunicatus,
infamis, &c. Aliquis ob decentiam, v. gr. Superioris respectu
subditus, vt filij, serui, &c. Aliquis ob decentiam status, v. gr.
Clericus.

CAPVT III.

De Teste.

23. *Quandam testis veritatem fateri tenetur iuribus
interrogatus?* Quinque in casibus tenetur. 1. Si au-
thor laboret infamia. 2. Si damnum Reipublicæ aliter autem
non valeat. 3. Si priuatio etiam immineat. 4. Si delictum
semiplenè probatum. 5. Si procedatur via accusationis, &
delictum plenè probari possit, testis vocatus testari tenetur.

24. *Quandam autem non tenetur fateri veritatem?* Sex
casibus. 1. Si tantum ex Sacramentali confessione sciat: 2. Si
sub secreti naturalis sigillo, nisi in damnum tertij vergat. 3.
Si author non laboret infamia, nec aliud timeatur. 4. Si ac-
cepit à personis non admodum fide dignis. 5. Si ex testifica-
tione testi ipsi damnum immineat. 6. Si procedatur via accu-
sationis, & testis videat rem probari non posse.

25. *Quid si iuramento apposito cogatur?* Quando non tenetur
absque iuramento reuelare, nec etiam tenetur, si iuramentum
modò mentali restrictione mendacium effugiat.

26. *Quandam legitimè interrogatur testis?* Cum legitimus
iuris ordo seruatur.

27. *Testes non idoneos annumera.* Filius contra patrem te-
stis non est. Singularis plenam probationem non facit, nec
ad